

Згідно роздумів Василя Олександровича бути мудрим вихователем – це, насамперед, усвідомити причинно-наслідкові зв'язки в усьому, що нас оточує. Тоді впливає компонент, згідно якого навчально-виховний процес розглядається як складна психолого-педагогічна система.

Висновки. В останні 3-4 десятиліття виникли різні погляди щодо змісту і завдань концепції всебічно-розвиненої особистості. Їх пошуки активізувались у 90-х роках минулого та на початку ХХІ століття. Виникає проблема щодо визначення основи, фундаменту створення концепції і не лише. На наш погляд, доцільно виокремити педагогічних мислителів К.Д. Ушинського, А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського як класиків психолого-педагогічної науки України, які створили психолого-педагогічну методологію аналізу освіти. Користуючись такою методологією ми визначили основні компоненти концепції

всебічно-розвиненої особистості, які потребують подальшого дослідження і окреслюють перспективи подальших розвідок на пряму.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Платон. Законы / Общ. ред. А.Ф. Лосева и др.; пер. з древнегреч. А.Н. Егунова и др. – М.: Мысль, 1999. – 830 с.
2. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: [в 5-ти томах] / В.О. Сухомлинський. – Т. 1. – К.: Радянська школа, 1976. – С. 64-329.
3. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: [в 5-ти томах] / В.О. Сухомлинський. – Т. 2. – К.: Радянська школа, 1976. – С. 449-643.
4. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: [в 5-ти томах] / В.О. Сухомлинський. – Т. 3. – К.: Радянська школа, 1976. – С. 97.
5. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: [в 5-ти томах] / В.О. Сухомлинський. – Т. 4. – К.: Радянська школа, 1976. – С. 28-462.
6. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: [в 5-ти томах] / В.О. Сухомлинський. – Т. 5. – К.: Радянська школа, 1976. – С. 80-589.

УДК 378.147

РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТВОРЧОЇ ЛАБОРАТОРІЇ КЕРІВНИКІВ ОПОРНИХ ШКІЛ ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ІДЕЙ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Валентина ТРУБІНА (Кіровоград)

У статті виокремлені реалії та перспективи творчої лабораторії керівників опорних шкіл із впровадження ідей В.О. Сухомлинського.

Ключові слова: ідеї В.О. Сухомлинського, опорні школи, творчі лабораторії, форми роботи з керівниками.

В статті виділені реалії та перспективи творчої лабораторії керівників опорних шкіл по внедрению идей В.А. Сухомлинского.

Ключевые слова: идеи В.А. Сухомлинского, опорные школы, творческие лаборатории, формы работы с руководителями.

В умовах розвитку сучасної національної освіти педагогічна спадщина Василя Олександровича Сухомлинського стає особливо актуальною, а його думки, ідеї, практичні напрацювання і традиції Павлівської школи продовжують своє життя у творчих знахідках і надбаннях навчальних закладів області.

У системі науково-методичної роботи КОШПО з педагогічними кадрами особлива роль належить опорним школам, які є центрами впровадження досягнень сучасної педагогічної науки і сучасного досвіду, підвищення професійної майстерності педагогічних працівників.

За останні роки значно зросла кількість опорних шкіл, які, працюючи над розв'язанням актуальних проблем щодо розвитку якісної сучасної освіти, глибоко досліджують педагогічну спадщину В.О. Сухомлинського, творчо розвивають і впроваджують його педагогічні ідеї.

Свідченням цього є узагальнений КОШПО і районними (міськими) методичними кабінетами (центрами) досвід роботи цих закладів. Значні успіхи та творчі здобутки мають НВК «Бобринецька гімназія – загальноосвітня школа № 1», Новоградівська ЗШ, НВК «Гайворонська гімназія – загальноосвітня школа № 5», Сосонівська, Марфівська, Розкішненська, Надлацька, Йосипівська, Єлизаветградківська, Недогарська, Устинівська, Петрівська II-III ступенів, загальноосвітні школи № 1 і № 6 м. Знам'янки, № 1 м. Світловодська, № 10 м. Олександрії, гімназії № 9, ЗШ № 15 і ЗШ I ступеня «Мрія» м. Кіровограда тощо.

З метою розвитку творчої активності керівників опорних шкіл з впровадження ідей В.О. Сухомлинського, поширення педагогічного досвіду, підвищення їх управлінської майстерності понад 10 років тому в інституті було започатковано роботу обласного семінару. Згодом, враховуючи запити і пропозиції

керівників опорних шкіл, семінар став постійно діючим.

Пошуки оптимальних форм роботи з керівниками та системний підхід щодо творчої реалізації педагогічних ідей В.О. Сухомлинського, виявили необхідність створення творчої лабораторії, яка діє сьогодні у Кіровоградському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

Творча лабораторія дозволяє ознайомлювати слухачів з досвідом організації управлінської діяльності керівників навчальних закладів області, визначати прийнятні моделі структури, змісту і форм методичної роботи на базі опорних шкіл з даної проблеми.

У процесі педагогічних практикумів, які є невід'ємною частиною кожного засідання, презентацій досвіду педагогічних колективів з питань творчої реалізації педагогічних ідей В.О. Сухомлинського та розвитку власних традицій, керівники опорних шкіл мають змогу у міжкурсовий період відвідувати тематичні виставки, аналізувати урочні, виховні та методичні заходи, брати участь у дискусіях, роботі проблемних столів, майстер-класів, годин спілкування, педагогічних читань тощо.

Перше засідання творчої лабораторії проводилось на базі загальноосвітньої школи I ступеня «Мрія» Кіровоградської міської ради, яка працює над проблемою «Трансформація ідей В.О. Сухомлинського в забезпеченні цілісного процесу навчання та виховання особистості в системі громадянської освіти засобами новітніх технологій» у березні 2011 року і було присвячене.

Популяризуючи власний досвід педагога закладу презентували роботу творчої групи «Спадщина В.О. Сухомлинського і сучасний суспільний рух гуманної педагогіки» та залучили до плідної роботи і керівників опорних шкіл. Слухачі активно виконували практичні завдання щодо визначення якісної різниці між класичним та традиційним образом педагогічного мислення, долучались до виконання тренінгових завдань, ділових ігор під час представлення майстер-класу «Знання народжені серцем».

Засідання творчої лабораторії на базі Знам'янської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 6 було присвячене питанням розвитку педагогічних ідей В.О. Сухомлинського в умовах сучасного освітнього простору.

Знам'янська ЗШ I-III ступенів № 6 вже багато років є опорною з питань впровадження педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського. Це зумовлює більшість пріоритетних напрямків роботи педагогічного та учнівського колективів. Одним з методів роботи з педагогами є постійно діючий психолого-педагогічний семінар, що працює в школі під керівництвом заступника

директора з навчально-виховної роботи Брикової С.Г.

Цього разу засідання відбулося з елементами педагогічного коучингу, який дав можливість учасникам творчих груп (до складу яких увійшли учні, батьки, вчителі закладу, керівники опорних шкіл області, представники управління освіти м. Знамянки, інституту післядипломної педагогічної освіти) досліджувати педагогічну проблему щодо доцільності та необхідності домашніх завдань у загальноосвітній школі.

Гострі й цікаві проблеми розглядалися в дусі партнерства та співпраці, на яких і передбачається побудова школи майбутнього у місті, з новими можливостями та особливостями.

Широко була представлена багата педагогічна виставка, складена з напрацювань вчителів, а також виставки гуртка технічної творчості, фотовернісажем «Скарби бабусиної скрині» та «Масляна моя, масляна», колажів на тему «Безсмертна спадщина мого народу», аукціон народної мудрості, творчі роботи учнів школи присвячені 95-річчю з Дня народження В.О. Сухомлинського (власні твори та малюнки).

У полі зору творчої лабораторії керівників опорних шкіл знаходяться

проблеми підручникознавства (Жосан О.Е., ст. викладач кафедри педагогіки і психології, канд.пед. наук), інклюзивної освіти (Кашуба Л.В., ст. викладач кафедри дошкільної освіти та початкового навчання, канд. пед. наук), розвитку дослідницьких вмінь школярів (Калініченко Н.А., зав. каф. педагогіки і психології, доктор пед. наук) тощо.

Цього року заняття обласної творчої лабораторії керівників опорних шкіл з проблеми «Творча трансформація ідей В.О. Сухомлинського в практичну діяльність керівника школи» відбувалось на базі Созонівського навчально-виховного комплексу «загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад» Кіровоградської райдержадміністрації.

Модель опорного закладу «Созонівська школа – школа радості, добра, натхнення» представила його директор Золотоверх Людмила Іванівна, яка ознайомила учасників заходу із структурою та особливостями діяльності комплексу. Під час роботи на базі дошкільного структурного підрозділу керівникам опорних шкіл було запропоновано фрагмент інтегрованого заняття «Весняна мандрівка» для різновікової групи. Педагоги продемонстрували систему роботи щодо формування у дітей інтересу до природи, виховання любові та бережливого ставлення до оточуючого світу, рідного докільця, а також розвитку сенсорних, музично-рухових навичок, творчих здібностей.

Робота на базі Кіровоградської державної сільськогосподарської дослідної станції ІСГСЗ НААН висвітлила напрямки співпраці школи з науковою установою. Учні, члени наукового товариства «Цікава біологія», провели цікаву змістову екскурсію в лабораторії біоадаптивних технологій та розкрили зміст власних наукових досліджень щодо впливу музичних творів на ріст та розвиток сортових культур сої.

Слухачі лабораторії взяли участь у засіданні творчої групи, яка презентувала роботу студій з проблеми «Виховання всебічно розвиненої особистості в педагогіці В.О.Сухомлинського та сучасній освітній практиці».

Учасники студії «Розумники і розумниці» висвітлили напрямки розвитку розумових та інтелектуальних здібностей учнів, взявши за кредо слова В. Сухомлинського: «Розумове виховання потрібне людині не тільки для того, щоб вона застосовувала знання в праці, а й для повноти духовного життя – для того, щоб уміти цінувати багатства культури і мистецтва. Також було представлено роботу студій «Здоров'я дитини – багатство родини», «Вчити жити і творити за законами краси».

Студія «Промінчики сонячної родини» висвітлила систему гуманістичного виховання, спрямованої на створення в навчальному закладі атмосфери соціальної захищеності дитини та дружніх стосунків у шкільному колективі.

У полі зору творчої лабораторії керівників опорних шкіл знаходяться

проблеми підручничкознавства (Жосан О.Е., ст. викладач кафедри педагогіки і психології, канд.пед. наук), інклюзивної освіти (Кашуба Л.В., ст. викладач кафедри дошкільної освіти та початкового навчання, канд. пед. наук), розвитку дослідницьких вмінь школярів (Калініченко Н.А., зав. каф. педагогіки і психології, доктор пед. наук) тощо.

Різноманітною та цікавою та насиченою була робота обласної творчої лабораторії за усі роки її існування. Останнім часом оновлюється склад лабораторії, до роботи все більше приєднується молодих фахівців, які мають змогу відкрити нові перспективи для власного розвитку та творчого прогресу педагогічних колективів, які очолюють.

У перспективі робота на базі Недогарського навчально-виховного комплексу «загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів-дошкільний навчальний заклад» Олександрійської районної ради, який протягом багатьох років вивчає педагогічну спадщину В.О. Сухомлинського, досліджує виховну та

дидактичну її складові, а директор закладу, Калашнік Валентина Іванівна, є активним учасником творчої лабораторії керівників опорних шкіл.

У арсеналі творчих здобутків даного комплексу успішна реалізація науково-методичної проблеми щодо побудови системи родинно-шкільного виховання, що сприяє відродженню кращих традицій національної освіти, формує творчу особистість, створює сприятливу виховну атмосферу і відповідає сучасним потребам українського державотворення.

Щоденна практична діяльність, необхідність вирішення нагальних педагогічних проблем сучасної школи дедалі більше спонукають суспільство звертатись до спадщини В.О. Сухомлинського.

Прогнозуючи сьогодні перспективи обласної творчої лабораторії щодо творчого впровадження ідей великого педагога, передбачаємо цікаву плідну роботу з першоджерелами. Вивчення так би мовити «живого матеріалу» (книг контролю, шкільної документації, наукових праць) В.О.Сухомлинського для керівників шкіл є неоціненним скарбом для збагачення власного педагогічного і управлінського досвіду.

Постійне повернення до Сухомлинського дає змогу знайти відповіді на актуальні питання, що стосуються виховання і розвитку здібностей, обдарувань учнів, громадянського, патріотичного, морально-етичного виховання, проблеми управління сучасною школою.

Поглибити відомості про досвід і традиції Павлівської школи, особистість Василя Сухомлинського допоможуть «Читання в колі», які плануємо запровадити у практику роботи творчої лабораторії з наступного року. Нічого нового не пропонується, просто передбачається колективне осмислене (переосмислене) читання творів і праць Василя Олександровича, адже, як засвідчує досвід, кожне наступне прочитання його думок і порад дає на одне і те ж запитання різні відповіді і висвітлює різне бачення однієї проблеми різними людьми.

Думаю, таке читання в колі буде початком нових креативних напрацювань і відкриттів в діяльності керівників навчальних закладів області, оскільки саме принцип доведення будь-якого творчого задуму до логічного плідного результату, як ознака креативності, і була притаманна великому педагогу, керівнику, науковцю В.О. Сухомлинському.